

Както се види отъ тѣзи числа, краткосрочнитѣ заеми при Б. Н. Банка сж се повишили отъ 4.990.8 хил. лв. прѣзъ 1886 г. на 68.816.₅ хил. лв. прѣзъ 1908 г., т. е. както 100 къмъ 1380 или почти 14 пжти. Силното нарастване на краткосрочнитѣ заеми прѣзъ послѣднитѣ 3 години (1906—1908) съвпада съ врѣмето на усилена емисия на банкноти, а за отдѣлни години прѣзъ по-ранно врѣме — съ ограничение величината на заемитѣ на държавата. Напротивъ когато държавното съкровище е бивало улеснено, най-често чрѣзъ сключване на държавенъ заемъ въ чужбина, и се е издѣлжавало отчасти къмъ банката, послѣдната е имала възможность да даде по-широкъ просторъ на операциитѣ си по сконтиране полици, заеми срѣщу залогъ и специални текущи смѣтки. Разширението или ограничението слѣдов. на частния кредитъ при Б. Н. Б. е поставенъ въ извѣстна зависимость отъ благоприятното или неблагоприятно 'состояние на държавното съкровище. А при такива условия, очевидно е, че частния кредитъ при държавната банка е подложенъ на сътресения съ твърдѣ опасни послѣдствия, тѣй като маса прѣдприятия, които сж разчитали на кредитъ при Б. Н. Б., сж се лишили внезапно отъ таквъ за да бждатъ удовлетворени несмѣтнитѣ нужди на държавата; а пкъ, знае се, управ. свѣтъ на банката за да не бжде лишенъ отъ благоволения на Министра на Финанситѣ винаги се е поставялъ въ услуга на послѣдния ¹³⁾.

Слѣдъ общия прѣгледъ, който направихме до тука за групата на краткосрочнитѣ заеми, съставена отъ сумитѣ по смѣтки протфейлъ, специална текуща смѣтка и заеми срѣщу залогъ, нека анализираме всѣка една отъ тѣзи три смѣтки по отдѣлно.

а) Портфейлъ.

Портфейлътъ на Б. Н. Банка се слага: а) отъ сконтиранитѣ търговски полици и отъ заемитѣ срѣщу лично поржчителство (съ продължението на послѣднитѣ); б) отъ сконтиранитѣ съкровищни бонове; в) отъ полицитѣ току-що излѣзли изъ портфейла на банката за инкасиране (събиране сумата

¹¹⁾ Срѣднитѣ числа отъ мѣсечнитѣ баланси на банката по сконтотата ѝ операция за врѣме отъ 1880—1885 г. включително сж били въ хилѣди лева 62., 182., 404., 877., 1.986. и 4.149, съотвѣтно за всѣка една отъ 6-тѣ години.

Срѣднитѣ числа на заемитѣ срѣщу залогъ прѣзъ 1880, 1884 и 1885 се изчисляватъ на 21., 103. и 105. хил. лв. съотвѣтно. (Прѣзъ 1881, 1882 и 1883 г. цифрата на заемитѣ подъ залогъ е показана въ мѣсечнитѣ баланси въ едно перо съ заемитѣ на градско-общински управления).

Колкото се отnosi пкъ до сумитѣ по дебиторната специална текуща смѣтка, въведена въпрѣки прѣдписанията на устава отъ 1879 г., то тѣ оставатъ неизмѣстни, тѣй като съставителѣта на баланситѣ ги е приспадалъ отъ сумитѣ на пасивната текуща смѣтка и въ таквъ видъ публикувалъ.

¹²⁾ Вслѣдствие на това, че специалната текуща смѣтка подъ залогъ на полици, въведена за пръвъ пжтъ прѣзъ 1893 г., е отнесена при съставлението на седмичнитѣ баланси къмъ портфейла, вмѣсто къмъ групата на специалнитѣ текущи смѣтки, то начина отъ 1893 год. дори до 1908 год. разграничение на сумитѣ по портфейла и специалнитѣ текущи смѣтки не може да се прокара и ватова даваме въ едно перо сумитѣ по послѣднитѣ 2 смѣтки, а за 1907 г. и съ заемитѣ срѣщу залогъ на цѣнни книги.

¹³⁾ „Като държавна банка, получила своя основенъ капиталъ отъ хазната и надарена съ изключителна привилегия да издава банкноти и да разполага почти неограничено съ паритѣ на държавнитѣ каси, тя усѣ да се отплати за тия щедри услуги и широки права съ много по-голѣми контра-услуги. Въ най-кратически и опасни минути, въ които е изпаднала нашата държава, банката не само че не се е дѣлила отъ нея и не я е лишавала отъ своята помощъ и подкрѣпа, нъ, наопаки, още по-тѣсно се е сплотявала съ нея, като неведнажъ ѝ е служила за спасителенъ мостъ, чрѣзъ който държавата е минавала, за да избѣгне отъ грозищата ѝ опасность“. (Вж. Отчетътъ за 25 годишната дѣятелность на Б. Н. Банка отъ Ст. Караджовъ, София 1904, стр. 27).